

Sosiaalinen kestävyys ja osallisuus

Kuntademokratiaverkoston tapaaminen 28.11.2019

Liisa Häikiö, professori, Tampereen yliopisto

Sosiaalinen kestävyys

Kestävä kehitys

Arjen osallisuus

Kulttuuriset
toimintatavat

Aluksi muutama sana ORSI -hankkeesta

www.ecowelfare.fi

The Brundtland Commission in 1987:

- 27. Humanity has the ability to make development sustainable to ensure that **it meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.** The concept of sustainable development does imply limits (...) But technology and social organization can be both managed and improved to make way for a new era of economic growth. The Commission believes that widespread poverty is no longer inevitable. Poverty is not only an evil in itself, but **sustainable development requires meeting the basic needs of all and extending to all the opportunity to fulfil their aspirations for a better life.** A world in which poverty is endemic will always be prone to ecological and other catastrophes.
- 28. **Meeting essential needs** requires not only a new era of economic growth (...) poor get their fair share of the resources required to sustain that growth. **Such equity would be aided by political systems that secure effective citizen participation in decision making and by greater democracy in international decision making.**

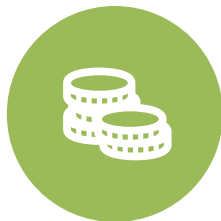
- 29. Sustainable global development requires that **those who are more affluent adopt life-styles within the planet's ecological means** - in their use of energy, for example. (...)
- 30. **Yet in the end, sustainable development is not a fixed state of harmony, but rather a process of change in which the exploitation of resources, the direction of investments, the orientation of technological development, and institutional change are made consistent with future as well as present needs.** We do not pretend that the process is easy or straightforward. Painful choices have to be made. Thus, in the final analysis, sustainable development must rest on political will.

Kestävä kehitys

YMPÄRISTÖ

TALOUS

SOSIAALINEN

KULTTUURINEN

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

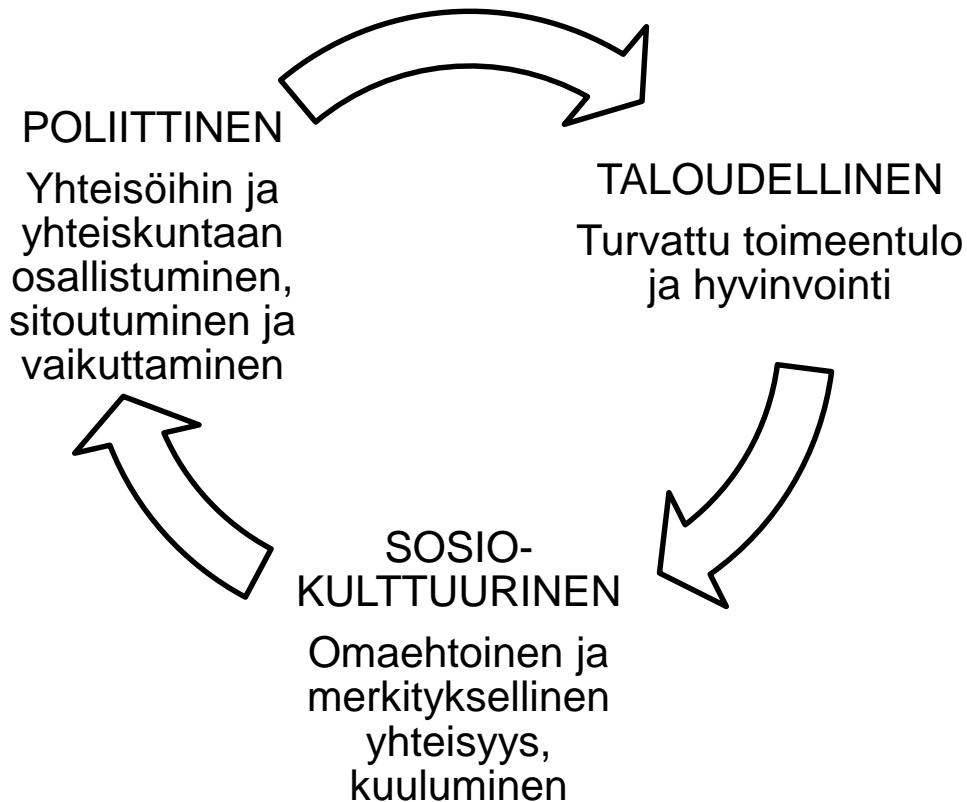
1 EI KÖYHYTTÄ 	2 EI NÄLKÄÄ 	3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA 		
4 HYVÄ KOULUTUS 	5 SUKUPUOLITEN TASA-ARVO 	6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO 	7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA 	#Agenda2030 #GlobalGoals
8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVU 	9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA 	10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN 	11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT 	12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA
13 ILMASTOTEKOJA 	14 VEDENALAINEN ELÄMÄ 	15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ 	16 RAUHAA JA OIKEUDENMUKAISUUTTA 	17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

Arjen osallisuus

YHTEISKUNNALLINEN OSALLISUUS

OSALLISUUDEN KEHÄ

#jokainenonomanelämänsäkeskiössä

Osallisuutta mahdollistavat ja kutistavat kehät

	Mahdollistavat kehät	Kutistavat kehät
Sosiaaliset suhteet	Muuntautuvuus: Globaalisti ja paikallisesti erilaisten toimijoiden ja asioiden yhdistely	Sulkeutuminen: Arjesta selviytyminen perheen, ystävien ja samassa tilanteessa olevien turvin
Palvelut	Voimavarakeskeisyys: Käytäntöjen ja toimintamallien luominen ja yhteiskehittäminen	Ongelmakeskeisyys: Tarpeiden ja tuen sovittaminen palveluiden logiikkaan
Yhteiskunnan jäsenyys	Uudistava toimijuus: Käytännöllinen asiantuntijuus; toiminnallisten verkostojen luominen	Tunnistamaton toimijuus: Marginaaleissa toimiminen ja niihin ohjaaminen; heikot verkostot

Osallisuus on

Prosessimaista

Muuttuvaa, tilanteista ja käytännöissä muodostuvaa

Toiminnallista

Yhdessä tekemistä, osallistumista ja omien asioiden edistämistä

Olemista

Yhteisyyttä, jaettua vastuutta ja luovuttamattomia oikeuksia

Kulttuurilähtöiset toimintatavat

OSALLISUUDEN LÄHTÖKOHTA SOPII sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksen tavoittelemiseen ja visioksi kaupunkien tulevaisuudesta:

”Tavoite kaikkien osallisuutta mahdollistavasta ja vahvistavasta kaupungista ja sosiaalisesta kehityksestä kiinnittyy luontevasti pohjoismaisen hyvinvointimallin universalistiseen perinteeseen luoden samalla myönteisen näkymän yhteiskunnan uudistamiseen ihmislähtöisesti.”

OSALLISUUDEN LÄHTÖKOHTA SOPII sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksen tavoittelemiseen ja visioksi kaupunkien tulevaisuudesta:

”Näistä lähtökohdista muodostuva kaupunkipolitiikka edistää sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksestä vahvistaen erilaisia toimijoita, luoden heille toimintamahdollisuuksia ja tukien kestäviä toimintatapoja paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti. Paikalliset erityisyydet ja vahvuudet sekä kaupunkilaisten ja muiden toimijoiden voimavarat ja tarpeet ovat sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksen perusta. Kestävä kaupunkikehitys tarvitsee kaikkia.”

Mitä tarvitsemme yhteiskunnan jäseninä?

Ihmisten universaalit perustarpeet ja niihin vastaaminen ovat kestävän hyvinvoinnin ja sosiaalisen kestävyuden kannalta keskeisiä

Perustarpeet ovat ajasta ja paikasta riippumattomia (Gough 2017):

Sosiaalinen ja yhteiskunnallinen osallistuminen
Terveys
Autonomian turvaaminen

Niiden tyydyttämättä jättäminen aiheuttaa objektiivisesti havainnoitavissa olevaa, vakavaa harmia estäen ihmisten sosiaalisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen

Yhteiskunnan uudistaminen on yhteiskuntaan osallistumista

Keinoja ovat riittävät tiedot ja taidot uuden oppimiseen ja toimijuuden vahvistamiseen tarjoava koulutus, yksilöiden ja yhteisöjen voimavaroja ja toimijuutta vahvistavat hyvinvointipalvelut sekä osallistumista monimuotoistavat ja päätöksenteon tietopohjaa laajentavat demokraattiset innovaatiot.

Toimeentulo luo osallisuutta

Yhteiset resurssit kuten kirjastot ja puistot voivat kompensoida taloudellisen puutteen merkitystä yksilöille ja perheille, mutta eivät poista rahan puutteen mukanaan tuomaa osattomuutta. Kaupunki kaikille syntyy vain, jos kaikilla asukkailla on mahdollisuus lailliseen ja riittävään toimeentuloon.

Sosiaaliset suhteet synnyttävät mahdollisuuksia

Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehitys edistää monimuotoisten suhteiden ja verkostojen muodostumista, ja erilaisten verkostojen välisiä kohtaamisia. Kiinteät ja löyhät verkostot vahvistavat toisiaan.

Kulttuurilähtöiset toimintatavat vahvistavat yhteiskunnallista osallisuutta ja sosiaalista kestävyyttä

Kulttuurilähtöiset toimintatavat

- Ottavat lähtökohdaksi ihmisten arkipäivän ja heidän ymmärryksensä sosiaalisesta moninaisuudesta, asuinalueestaan ja laajemmin yhteiskunnasta
- Hyväksyvät, että alue tai jokin muu hallinnollinen asia ei aina yhdistä ihmisiä
- Sovittavat muualla saatuja kokemuksia erilaisista osallistumisprosesseista ja -malleista paikallisiin olosuhteisiin
- Hyödyntävät ihmisten innostumista ja halua vaikuttaa
- Tarjoavat asukkaille resursseja ja merkityksiä hyvän elämän tavoitteluun

NE HYVÄKSYVÄT SOSIAALISEN MONIMUOTOISUUDEN

- Arvostaen asukkaita ja heidän keskinäistä erilaisuuttaan
- Vahvistaen erilaisten asukkaiden yhteiskunnallista osallistumista

YKSITTÄISTÄ ASUINALUETTA TAI KAUPUNKIA LAAJEMMIN YHTEISKUNNASSA

**Mutta
mahdollistavatko ne
ympäristöllisesti
kestävän ja
sosiaalisesti
oikeudenmukaisen
kaupungin?**

Asuinalueiden & työelämän &
elämän mahdollisuuksien
eriytyminen

Julkiset tilat: luonne & käyttö

Asumisen & liikkumisen &
elämisen päästöt ja niiden
jakautuminen

Tavoitteeksi kaupunki kaikille!

Globaali tavoite, mutta paikallisesti se ei ole vain yhdenlaista tapaa saavuttaa sitä

Myös paikalliset käsitykset voivat poiketa toisistaan

Yhteiskunnan eriarvoistuessa (ei vain taloudellisesti vaan mahdollisuuksien osalta) sosiaalisen kestävyuden tavoitteen kietominen osallistumiseen olisi tärkeää

OMAgrouppin viimeaikaisia julkaisuja aiheeseen liittyen (useimmat löytyvät avoimesti netistä)

- Van Aerschot, Lina, Salminen, Jarkko. (2018). Hyvä, paha lähiö – nuoret ja asuinalueella syntyvä sosiaalinen pääoma. *Sociologia* 2018:3, 248-262.
- Bäcklund P. & Häikiö L. & Leino H. & Kanninen V. (2018). Bypassing publicity and transparency for getting things done: Between informal and formal planning practices in Finland. *Planning Practice & Research*. DOI: 10.1080/02697459.2017.1378978
- Niitamo, Annaliina & Sjöblom, Jonas (2018) Verkko keskustelut kommunikatiivista suunnittelua edistämässä: Lisää kaupunkia Helsinkiin -Facebook-ryhmä kaupunkisuunnittelun kumppanina? *Yhdyskuntasuunnittelu* 56 (2).
- Häikiö, Liisa (2018). Parasta kaupunkipoliittikkaa on sosiaalisesti kestävä kaupunkikehityksen edistäminen. Teoksessa Kaupunkien aikakausi : Kaupunkitutkijoiden puheenvuoroja 2020-luvun kaupunkipoliitikasta. Helsinki: Helsingin kaupunki, 26-29. (Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2018:11).
- Kuokkanen, Ronja (2018) "The Role of the Local Community in Promoting Discursive Participation: A Reflection on Elderly People's Meetings in a Small Rural Community in Finland," *Journal of Public Deliberation*: Vol. 14 : Iss. 1 , Article 9. Available at: <https://www.publicdeliberation.net/jpd/vol14/iss1/art9>
- Häikiö Liisa, Kallinen Yrjö. (2017). Nuorten aikuisten tarpeet ja asiantuntijoiden mahdollisuudet palveluiden suunnittelussa. Teoksessa Aaltonen Sanna, Kivijärvi Antti (toim.) *Nuoret aikuiset hyvinvointipalvelujen käyttäjinä ja kohteina*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 103–126.
- Häikiö, Liisa & Snellman, Karita (2017). Marginaalisessa yhteiskunnallisessa asemassa olevien nuorten osallistuminen. Teoksessa Bäcklund, Pia & Häkli, Jouni & Schulman, Harry (toim.): *Kansalaiset kaupunkia kehittämässä*. Tampere University Press: Tampere, 118-135. [Lue tästä.](#)
- Häikiö L. & Fraisse L. & Adam S. & Jolanki O. & Knutagård M. (2017). The Janus face of social innovation in local welfare initiatives. In Martinelli F. & Anttonen A. & Margitta M. (eds.) *Social Services Disrupted: Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity*. Cheltenham UK: Edward Elgar, 281–301.
- Van Aerschot Lina, Häikiö Liisa, Snellman Karita, Kallinen Yrjö. (2016). Nuoret, pienituloisuus ja asuinalueiden eriytyminen Lähiössä asuvien nuorten käsityksiä taloudellisesta niukkuudesta. *Yhteiskuntapolitiikka* 81 (5), 540–550.
- Salminen J. & Häikiö L. & Lehtonen P. (2016). Osallistuva budjetointi hallinnollisena ja poliittisena käytäntönä. *Hallinnon tutkimus* 35 (1), 60–75. [Participatory budgeting as an administrative and political practice.]
- Häikiö Liisa, Lehtonen Pauliina, Salminen Jarkko. (2016). Globaalin menetelmän paikalliset käytännöt – Osallistuva budjetointi Tesomajärven suunnittelussa. *Yhdyskuntasuunnittelu* 54 (1), 2.
- Häikiö Liisa, Salminen Jarkko. (2016). Osallistuvan budjetoinnin oikeudenmukaisuus. *Janus* 24 (4), 340-357.
- Häikiö Liisa, Lehtonen Pauliina. (2016). Osallisuus aluekehittämisessä: Menetelmät ja prosessit. *Yhdyskuntasuunnittelu* 54 (1).